

Diversi Tractatus

Coloniae Agrippinae, 1629

Disputatio XXVII. [i.e. XXVIII.] Quibus signis agnosci possit dæmonum
inhabitatio in obsessorum corporibus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61359)

testandum homines, partim tentando, partim vexando: sed sicut non sinuntur à Deo omnia mala inferre, quæ desiderant: sic neque omnes egredi à carcere infernali, vt molesti sint hominibus: sed ijs tantum concessum est, quibus à Deo permittitur propter absconditas rationes suæ prouidentia. Mitto modo, quod dæmones, quorum suasu homines peccauerunt: deferunt post mortem animas damnatorum in infernum, vbi manent iugiter eas torquentes: vt adnotauit D. Thom. 1. part. quæst. 64. artic. 4.

D. Thom.

DISPUTATIO XXVII.

Quibus signis agnosci possit dæmonum inhabitatio in obsessorum corporibus?

Huius resolutio non modicam utilitatem affert, maxime exorcistis: quapropter accuratè tradenda est.

Signa, quæ possunt prodere inhabitantes dæmones multiplicia sunt, omnia tamen sumpta ex operationibus: Dæmones enim cum sint substantiæ spirituales, nequit eorum habitatio cognosci nisi ex operationibus, cum iuxta Theologorum sapientiorum sententiam, vbi operantur, ibi sunt, & vbi non operantur, non sunt: igitur signa inhabitantis dæmonis quædam aliqualem coniecturam generant, quædam vehementiorem, quædam certo

produnt habitationem peruersi hospitis. Generant leuem suspicionem ferini & agrestes mores, sed huiusmodi non conuincunt dæmonem inhabitantem. Plures vidimus, & audiimus inferarum naturam, ac mores declinantes, qui non fuere obsessi à dæmonibus. Idem dico de his qui diurno somno grauantur, aut morbis incurabilibus: & de his qui se dæmonibus consecrunt, vt saggæ, & malefici, qui non semper arreptiij sunt: neque etiam qui sibi manus iniiciunt, & mortem intentant: neque illi qui invocant dæmones vt se arripiant, neque illi qui à furia agitantur. Omnes hi & similes, aliquando obsessi, aliquando nequaquam; sicut neque illi, qui in nullo loco sunt tuti, & quandoque se molestantes spiritus etiam in corpore sæuientes experiuntur; hoc signum potius est dæmonum assistentium, aut cupientium ingressum, quam inhabitantium.

Signa, quæ generant vehementem suspicionem ac coniecturam inhabitationis dæmoniorum, multa sunt *Primum* barbaræ & incôsuetæ voces, clamores, & vllulatus prorsus belluini. Audiuitus sæpe has incôsuetas voces & belluinos clamores à dæmoniacis excitari, cur eos emittentes esse obsessos non vehementer suspicabimur? *Secundū* signū esse potest horribilis, & truculentus vultus quia quales ipsi dæmones, tales formas suis inhabitaculis imprimunt: truces sūt, ac crudelissimi; truces ac eru. deles

les vultus volunt referre miseri obsessi.

Tertium : stupor membrorum & omnium vitalium fere operationū priuatio: talis erat ille obsessus Mat. 9. & Luc. 11 qui erat surdus, mutus,

Matth. 9. & cæcus. *Quartum*: ingens inquietudo, qualis eorum est qui vno in loco

Luc. 11.

nequeunt consistere, & solitudines quærunt, ac desertis locis oblectantur: multos audiuius sic à dæmonibus vexari: huiusmodi erant illi dæmoniaci Mat. 8. qui sæui erant, ac in monumentis & desertis viuentes, in prætereuntes grassabantur.

Mark. 8.

Quintum: in humano corpore vires, quæ excedere videntur facultatem hominum: tales sunt eorum qui facile vestes lacerant, catenas frangunt, onera ingentia portant. Hoc signum plus quam suspicionem generare videtur: & eo potuit deprehendi mulier vetula dæmoniaca, de qua in vita D Bern. c. 4. lib. 2. dicitur adductam ad sanctam virum, scamnum in quo ipse sedebat, transiuit, & dixit se quosque pernices equos cursu æquare posse, eorumque dorso sine adiutore transilire. Similiter alter dæmoniacus deprehensus est, qui à Nicetio Truirensi Episcopo influxus est à templo extrahi: tamen columnam ita valide apprehendit, vt à loco dimouere nequiverit à decem viris.

Sextum signum sunt persecutiones, cruciatus, atque tormenta extraordinaria, quæ quidam patiuntur vt si, verbi gratia, in ignem deijciantur,

quandoque in aquam, nunc ex alto se præcipitent, nunc se cultris lacerent, nunc laqueo, aut alijs vijs vitam sibi adimere intentent. Huius generis obsessum habemus Marc. 9. *Marc. 9.* & hæc & his similia vehementem generare suspicionem dæmoniacæ habitationis, nulli dubium, quia inconsumta sunt hominibus, dæmonibus autem facilia: verum tamen nõ sunt signa certa, & indubitata, quia ab alijs causis, quam à dæmonibus prouenire possunt.

Primum quidem non esse indubitatum signum, ex eo patet, quia præfati clamores ingentes, aut belluini, possunt esse vel à naturali hominum vi, aut à phrenesi, vel ab arte, aut à dæmone assistente & urgente hominem. Truculentia etiam vultus non semper inhabitantem dæmonem indicat. Potest quis ab infirmitate, aut naturaliter habere vultum horribilem: Insigne factum narrat W. kius de incantationibus lib. 1. cap. 12. *Quidam* (inquit) Buscoducensis non dum deposita catodæmonis persona, quam in fabula paulo ante adumbrauerat, uxorem suam cognouit: & illa grauida facta, talem postea partum edidit, qualem ipsa maritum personatum conspexerat.

Tertium etiam signum non esse indubitatum certum est, cum interdū à morbis caducis, aut similibus tales stupores, ac animi deliquia, somnolentiam, & huiusmodi prouenire soleant. Idē dico de quarto signo, inquietudine scilicet, & appetitione solitudinis, crudelitate, quæ familiaria sunt

sunt melancholicis, lunaticis, & huiusmodi. Medici asserunt has affectiones habere qui laborant morbo, quem appellant Lycanthropiam, id est lupinam insaniam. Ac denique neque *signum quintum* infallibiliter dæmonis ingressum prodit: audiimus quosdam homines viribus polleere supra credulitatem audientium. Maximinus Imperator pugno equū percussum dentibus nudabat. Et nostris etiam temporibus multi ingentium virium reperti sunt; quos tamen non proinde obsessos esse dicimus.

Sextum etiam *signum* non evidenter prodit dæmonem inhabitantem: nam similes cruciatus patientur qui afficiuntur Epilepsia, morbo Medicis noto. Hæc itaque signa, si non esse à causa naturali agnoscantur, non parum suspitionis ministrabunt à dæmone inhabitante esse. Sed de alijs signis certioribus dicemus.

4. *Abulen.* *Signa quinque* adduximus superius quæ Abulensi, *super octauum caput Matthæi, quæstion. 14.* visa sunt certissime prodere inhabitantes dæmones in obsessis: quorum certitudinem accuratius lubet examinare. *Primum signum* est, linguarum scientia peregrinarum: quam si experiamur in homine aliquo, certum est à dæmone inhabitante possideri. Quod videtur aperte probari: nam ea expressio conceptuum idiomate peregrino necessario proficiscitur à natura intellectuali seu rationali, & non ab

homine voces proferente: ergo ab aliquo spiritu, puta Angelo bono, vel malo: non est enim aliquid suppositum conceptus enuntians (præcipue lingua peregrina) nisi homo, aut Angelus. Minor vero, videlicet eam conceptuum enuntiationem lingua peregrina, non posse esse ab homine obsesso loquente: inde palam fit, quia omnia idiomata, & voces earum pro placito hominum sunt ad significandum, & exprimendos conceptus instituta: ergo impossibile est homines ijs vocibus uti ad suos conceptus exprimendos, si ignorent placitum instituentium voces diuersas, pro diuersitate idiomatum: at supponimus linguæ peregrinæ voces, & eorum institutiones ignorare homines, qui illud idioma non didicerunt: ergo impossibile est homines suos proferre conceptus peregrina lingua: arque adeo fit consequens, ab spiritu aliquo inhabitante hominem necessario debere esse, siue ille spiritus bonus sit, siue malus: vterque enim omne genus linguarum probe sciunt propter subtilitatem ingenii, & propter rerum copiosam agnitionem.

Ex dictis confutatur delirium Leuini Lemnij, qui libro secundo, capi. secundo de occultis natura docet, melancholicos, & phreneticos, ex frequentissima humorum ebullitione, & vehementi spirituum agitatione, posse varijs linguis loqui, quamuis antea nullam earum nouerint.

X

Impos-

Impossibile, & incredibile dogma: nam quomodo erit in ore, quod non fuit in mente? & quomodo in mente, quod non prius in sensu? at supponimus linguam esse peregrinam, quam non audiuit, non legit, non didicit homo. Item donum linguarum magno Dei munere Apostolis collatum est: ergo loqui alieno idiomate, quod quis non didicit, non potest esse à naturali morbo, aut alia naturali complexione.

Obijcies. Adhuc ex præfata argumentandi ratione non colligitur, eam expressionem conceptuum lingua peregrina esse à dæmone inhabitante, quia esse potest à Deo, vel ab Angelo bono: & esto sit à malo spiritu, non colligitur ex loquutione illa esse ab eo intus existente: satis est si assistat, & moueat linguam vexati per aerem concitatum, aut vero ab aliqua anima separata, quæ per os obsessi loquatur, & formet voces. *Respondetur:* ab anima separata nequit esse: tum, quia anima separata ignorat linguam, quam corpori vnita non didicit: tum, quia animæ separata non possunt ingredi aliorum hominum viuientium corpora, vt superius ostendi: neque illa loquutio potest formari à spiritu malo, nisi intus existat, eo quod loquutio necessario debet fieri motis organis interioribus, maximè pulmone, qui est præcipuum instrumentum formandarum vocum, eo quod ipse concitat aerem, & subtilizat: tum vt refrige-

ret cor: tum vt reddat aptum hominem ad formandas voces, quarum materia non est aer tam grossus sicut externus. Igitur vt dæmon loquatur per obsessum, necesse est mouere pulmonem: ac proinde esse intra corpus hominis, imo in ventre: & ob id obsessi per dæmonem loquentes dicuntur Pythonem, (id est spiritum malum) habere in ventre, 4. Regum. vigesimo primo, ergo erit ab aliquo spiritu siue bono, siue malo.

Et ideo libenter fateor, ex linguæ peregrinæ loquutione, non euidenter deprehendi inhabitantem malum spiritum, aut bonum; agnosceatur autem adiunctis alijs signis, de quibus diximus & dicemus: verbi gratia si adiungas loquutioni in lingua peregrina, loquentem obsessum pati vehementes cruciatus, si blasphemias, aut inhonesta loquatur, si ad tactus rerum sacrarum fugiat: certe à dæmonibus talis loquutio est, non à bono Angelo, aut Deo ipso. Item Apostolis, quando varijs linguis loquebantur, non inuiti, sed spontaneè id agebant: at à dæmonibus obsessi, velint nolint loquuntur peregrina lingua. Item Apostoli quando varijs linguis proponebant Dei verbum, tam auditores, quam ipsi verba intelligebant. Obsessi vero nullo modo, quia nec idioma peregrinum norunt, neque quid significetur intelligunt. Est itaque signum quasi infallibile ad dignoscendum inhabitantem dæ-

monem, loqui peregrinæ linguis, si adiangas cætera quæ modo commemorauimus.

⁵
Hieronymus
Hoc signo iam pridem, & modo deprehenduntur dæmones obsessentes. Hieronymus in vita Hilarionis narrat candidatum quendam Constantij Imperatoris deprehensum esse à dæmone possideri; eo quod cum linguam Latinam & Francicam tantum nosset, tamen Beato Hilarioni Syro, quo ipsum rogabat sermone respondebat: & ita perfecto (teste Hieronymo) ut non stridor, non aspiratio, non idioma aliquod Palestini deesset eloquio. Similiter de monium inhabitans mulierem Mediolanensem deprehensam est, quia malier nunc Italica, nunc Ibera lingua loquebatur. Ita in vita sancti Bernardi, *libr. 2. capit. 4.* Et vnum mirabile narrat Sigibertus accidisse circa

⁶
Sigibertus
annum Domini, 1122. Nortberto namque Præmonstratensi exorcizante puellam dæmoniacam, dæmon irridentis Cantica Canticorum à principio vsq; ad finem per os puellæ edidit & ad verbum in Romana, deinde in Teutonica lingua interpretatus est. Quod dixi de loquutione in peregrina lingua, dicendum est de sciëntia legendi, scribendi, aut arte cantandi, artificiose, etenim quando hæc non præcessere in obsessis, & postea ac si per multos annos in eis versati essent, in ijs faciles se præbent: signa sunt inhabitantis dæmonis, non minus, quam loqui lingua peregrina, & propter rationem iã factam. *Secundum*

signum ad cognoscendum dæmonem inhabitentem posuit Abulensis: si voce consueta loquantur: sed de rebus altissimis, quas non didicerunt, tunc enim ita differte loqui nõ potest esse nisi à spiritu inhabitante, propter rationem allatam in priori signo.

Hoc signum non probaretur Leuino Lemnio, & alijs Medicis, existimantibus hæc omnia posse homines in quibus melancholia abundat: quinimo eiusdem humoris viribus tribuunt diuinare; citra contactum mouere aliena corpora, excitare pluuias, & similia mirabilia. Alij Platonici alia via pergunt, putantes animã omnia nouisse, sed immerfam corpori, non omnia actu callere: at quando aliquo casu quasi à materia diuagatur, aut à sensuum perturbationibus subtrahitur (cum à principio omnia nouerit) posse scire & fari quæ à nullo sensu accepta. Sed de his delirijs Plat. non libet modo disputare quæ contra communem sensum sapientum procedunt. Quare de hoc secundo signo iudicandũ censeo sicut de priori allato ex Abulensi: & idem dico de quarto signo; quod est si de reb secretis, quæ hominibus absconditæ sunt, loquantur. Pro quo sciendum est, occulta mortalib. esse in duplici differentia: *quædam* licet occulta sint his aut illis qui ea reuelant, sed tamen ex suo genere non sunt adeo ignota, ut ab illis sciri nõ possint. *Alia* vero sunt, quæ impossibile est humano ingenio aut virib. sciri. *Priora* continentur tribus temporum diffe-

X 2 rentijs

renij: nam aut praterita sunt, vt res
gestæ: aut præsentia; quæ tamen ob
locorum distantiam homines non
possunt scire: aut futura, quæ totum
esse quod habent in suis causis ha-
bent. *Posteriora* sunt, quæ pendent ex
hominam voluntate, & libero arbi-
trio. In his omnibus dæmones multa
agnoscunt, quæ vel homines non
cognoscunt, aut non possunt. Ag-
noscunt quæ modo in remotissimis
Regionibus fiunt, quamuis illic non
sint præsentia: norunt res olim ge-
stas, & quæ post multa tempora e-
uenient. Agnoscunt etiam quamplu-
rima, quæ à libero arbitrio pendent;
licet non tanta certitudine sicut
priora, sed tamen vehementi conie-
ctura, quæ fere ad certitudinem ac-
cedit: Nam cum illa sit nostræ volun-
tatis conditio, vt affectus sequatur
corporis; moueatur etiam obiectis,
& ad naturæ pondus se accommo-
det sæpe: dæmones, qui bene sciunt
affectus nostros, & sciunt quæ men-
tis obiecta bona sint, & singulorum
propensiones longa experientia ob-
seruarunt: non mirum si multa no-
rint futura vehementissima conie-
ctura, etiam si pendeant à libero ar-
bitrio.

2 Occulta igitur hæc si per homi-
nes reuelentur, hoc est, si referan-
tur res gestæ, si propalantur futura;
si quæ in remotissimis Regionibus
fiunt, enuntientur; si hominum
cogitationes, aut studia pateant:
necessarium est dicere id non posse

fieri sine *Spera* alicuius spiritus.
Non tamen cogimur dicere hanc
occultorum reuelationem esse à
malis spiritibus, qui sunt intra ob-
fessorum corpora: aut qui assistunt
extrinsecus: nam possunt propalari
à bonis spiritibus: imo neque cogi-
mur dicere eam reuelationem fieri
ab Angelis bonis, vel malis: nam
potest fieri à Deo illustrante men-
tes hominum ea reuelantium;
sicut ait Diuus Petrus: *Spiritu sancto
inspirati loquuti sunt sancti DEI ho-
mines.*

Quando ergo hanc occultorum
reuelationem colligemus esse à dæ-
monibus? Quando reuelantur, quæ
in Dei contumeliam, aut proximi
iniuriam cedunt. Et neque ex hoc
cognoscetur dæmones inhabitare i-
stos reuelatores occultorum: nam à
familiaribus, quos habent quidam,
possunt hæc edoceri, & alijs homi-
nibus reuelari. Ex quo infertur non
omnes diuinatores esse obsessos à
dæmone: quia possunt diuinare edo-
cti à dæmone; quamuis ab eo non
obsideantur.

8 Quapropter ex occultorum reue-
latione, nisi alia adiungas, non cog-
nosces dæmonem inhabitantem ad-
esset istis reuelatoribus secretorum.
At vero si adiungas *duo*, bene id col-
liges. *Primum*, si homines, qui
hæc occulta reuelant, nullum pa-
ctum cum dæmonibus habeant. *Se-
cundum*, si in eisdem reperiantur alia
signa, quæ circa primum signum di-
ximus

ximus prodere inhabitantes dæmones: verbi gratia, interni cruciatus, ac vehementes, vagi motus, proximis, & sibi allata detrimenta, & similia. *Tertium signum* est, si postquã cessant arreptitij vexari, & sibi restituantur: nesciant respondere de his, de quibus loquuti sunt. Et quidem si hoc signum, vt iacet intelligatur, non certo prodit dæmonem inhabitantem. Etenim quam plurimos phrenesi, aut alijs capitis infirmitatibus laborantes cognouimus: qui actuali infirmitate detenti, à loquacitate vix cohiberi possunt: pristina verò valetudini restituti, nil eorum, quæ loquuti sunt, postea meminertunt: ac proinde præfatum signum sine certitudine procedit.

Credo autem, Abulensem illud intellexisse quando homo actualiter vexatus, profert mira, reuelat occulta: postea verò cessante actuali vexatione, non recordatur eorum, quæ dixerat; tunc enim (ait) esse signum dæmonis obsidentis hominem. Fortasse fundamentum huius est: quia ea loquutio occultorum, quam esse à superiori spiritu diximus: non est à Deo, neque à bono Angelo, cum vterq; quando aliquid homini reuelat, quid reuelat, edocet: nec reuelat, vt homo obliuiscatur reuelatorum. Hic error fuit Priscillæ, & Montani, qui dicebant Prophetas tanquam arreptitios non intellexisse quæ loquebantur: quod diuinæ reuelationi non congruit, neque sanctorum Angelorum: secundum quam mēs prin-

cipaliter illuminatur, & memoria confortatur, vt non obliuiscatur reuelatorum: neque est à dæmone docente exterius, sicut solet docere Magos, non vt obliuioni tradant reuelata, sed potius, vt memoria retineant: ergo quando homines cruciantur, occulta loquuntur, aut quæ captum hominum superant: postea verò sibi restituti non recordantur eorum, quæ dixerunt: signum est eos à dæmone motos, quibus vtitur dæmon, vt instrumentis suæ loquutionis, non intelligentibus quæ loquuntur.

Fateor, nullam inuoluere repugnantiam, quod Deus, aut Angelus bonus vtatur eis, vt instrumentis loquutionis, non intelligentibus, quæ proferuntur: & tunc non est mirum dictorum non recordari. Rursus possunt hæc fieri à dæmonibus, non inhabitantibus, sed assistentibus. quare nõ est omninò infallibile signum obsidentis dæmonis, id quod Abulensis retulit. Probabile tamen, & certum adiunctis alijs, quæ supra notauimus adiungenda. Idem dico de quinto signo, id est, si flagellis plagati, ac prohibiti ne loquantur, à loquacitate non prohiberi valent: nam etsi non leue argumentum sumitur à dæmone cogi, vt loquatur: ceterum id fieri potest ab ingentibus aliquibus infirmitatibus, vt experientia docuit: & idem effectus potest esse à Deo, vel bono Angelo.

Postremum, & meo iudicio indubitatum signum dæmonis obsidentis sumitur ex usu rerum sacrarum, qui

X 3 duplex

duplex est. Nam quandoq; iubentur dæmoniaci quædam proferre, aut facere, quandoque abstantibus exorcistis quædam circa ipsos fiunt. *Prioris generis* sunt invocatio diuini nominis, aut alicuius Sancti; prolatio sacratissimi nominis Iesu; Psalmi, aut alicuius deuotæ orationis recitatio. Si enim hæc facere recusent, non sine causa, de dæmonio inhabitate, aut assistente, plus quam suspecti sunt. *Posterioris generis* sunt si concutiantur, terreatur, impatientes fiant, blasphement adhibitis reliquijs Sanctorum, aut cereis imaginibus, quas Agnus Dei vocamus, aut Cruce fronti impressa, aut aqua lustrali asperso corpore, aut sanctissima Eucharistia adhibita; similiter si in aurem intralustratū fuerit: *Deum qui te genuit, dereliquisti, & oblitus es Domini Creatoris tui.* Denique si exorcismos iotentatos vel non ferant, vel impatienter ferant. His & similibus dæmones inhabitates prodi facile suadebimus aduertenti, harum rerum sacratarum usum dæmonibus exosum; ac molestum esse. Et præterea non posse fieri, vt Christianus homo exhorrescat vbi hæc adhibentur: aut difficilè se præbeat, quando suaderetur, aut iubetur, vt proferat verba sacra, Cruce fronte muniat, aut supra se huiusmodi fieri permittat, maximè si inconditos clamores, & vsulatus edat, in insanos, ac furiosos motus prorumpat: isthæc enim, & impatiētia relata, ad dæmones inhabitantes referenda sunt, nõ ad miseros obsessos, quorum hæc non sunt

opera, sed dæmonum eis vt instrumentis passiuè se habentibus abutētium. Passim videmus dæmones obfidentes his prodi signis.

Nihilominus vnum, aut alterum de hac re producam exempla: vt recentia antiquis confirmemus. *Primum* sumitur ex Surio tom. 4. in vita D. Bernardi, *Surium*, di. lib. 2. cap. 3. Adducebat præter filium puerum ad sanctum virum, significas grauitè ipsum torqueri quotiescunque vel Ecclesiam ingrederetur, vel aqua consecrata aspergeretur, vel Cruce signaretur, vel Euāgelium audire compelleretur, vel diuinis cogretur adesse Sacramentis. Astabat tunc forte viro sancto Sgerardus, hic volens experiri eius, quod à patre dicebatur, veritatē, occultè obsessum filium in dorso signo Crucis signat. Quid verò? Mox puer infremuit, & latens dæmon proditus est.

Alterum exemplum refert Rupertus Turonen. in vita S. Heriberti Colonienfis *Rupert.* Episcopi. Accidit dæmoniacum quendam per varia Sanctorum loca recuperandæ pristina incolumitatis causa circumduci: sed frustra: tandem ad sanctum Heribertum venit: hic eum iubet adesse supplicationi, quæ in palmarum Domini solemni ritu apud Catholicos peragitur: in hac cum Antiphona de Christi triumpho contra diabolum cantatur, dæmoniacus clamare, atque vociferari cœpit. Iubet Antiphonam repeti Antistes; sed repetitam non ferens spiritus obsessum hominem reliquit.